

# O KADAR DEĞERLİYDİ Kİ SAVAŞ GANİMETİ SAYILIRDI

Türk sanatının önemli ismi Prof. Dr. Metin And'ın *Osmanlı Tasvir Sanatları 1: Minyatür* adlı kitabı gözden geçirilerek yeniden basıldı. And'ın 50 yıllık birikiminin ürünü olan ancak tamamlayamadan vefat ettiği ikinci kitabı da *Çarşı Ressamları* adıyla yayına hazırlanıyor.

◆ SELİM EFE ERDEM erdemse@hotmail.com

**YAPI KREDİ** Yayınları'ndan çıkan ve Sabri Koz'un editörlüğünde hazırlanan *Minyatür*, sanat eserleri üzerinden Osmanlı Tarihi'nin askeri, siyasi ve sosyal hayatının az bilinen yönlerine ışık tutuyor. Minyatürlerde Osmanlı sultanlarının simaları, savaşlar, şenlikler, yemekler, mimari, gelenek, ibadet, moda, hatta hamam ve temizlik kültürü ile bunların çağlara göre değişimi adım adım izlenebiliyor.

detaylar, bazen tarih yazıcılarının gözünden kaçan unsurları tarihe not düşüyor.

Viyana'yı kuşatan Kanuni Sultan Süleyman ile Avusturya Elçisi'nin görüşmesi gibi siyasi olaylar, şarap içenlerin çengelle nasıl idam edildiği gibi asayiş uygulamaları, kanser hastalarının tedavi için nasıl dağlandığı, kadınların Kağıthane çayırındaki eğlenceleri, Kars'ın onarılması ya da Konya'nın kuşatılma şekli, Rodos'un Fethi ayrıntılarıyla resmediliyor.

## TARİHİ DETAYLAR DEĞİŞEBİLİR

Kitabın editörü Sabri Koz, bu durumu "İncelemelerde görüldü ki minyatürler bir saray fotommanı gibi, Tarihteki bazı ayrıntıların yeniden yazılmasına bile ışık tutabilir. Örneğin, padişah tahta otururken yanında bulunanların sıralanma şekli, oldukça güzel anlatılıyor" sözleriyle özetliyor. Minyatür, kadar maliyetli bir sanat ki Osmanlı İmparatorluğu'nda savaş meydanında elde edilen önemli ganimetlerden sayılırdı. Minyatürler, Hazine'de korunan, savaş sırasında ganimet olarak ele geçtiğinde padişah ve kumandanlarca ilgilenilen olağanüstü eserlerdi.

Sabri Koz, minyatürün bu denli önemli olmasının nedenini şöyle anlatıyor: "Sultanlar, savaş meydanlarına tahtları ve hazineleri birlikte minyatürleri ve sanatçıları da götürürdü. Özellikle İranla yapılan savaşlar ve kazanılan zaferlerin ardından çok sayıda minyatür ve yazma sanatçısının İstanbul'a götürüldüğünü biliyoruz. Mısırlı sanatçılar da var. Minyatürde kullanılan boyaaların hepsi doğal. Örneğin sarı renk için yüksek ayarda altın, gümüş kullanılıyor. Kıymetli bir kitabın her şeyden önce iyi bir yazar ya da şair tarafından yazılması ve yine iyi bir hattat tarafından temiz çekilmesi ve bunun içinde onlara bahşiş verilmesi gerekiyor ki bu da ayrı maliyet. Kullanılacak kağıdın temini, ciltlenmesi hepsi ayrı birer maliyet"



1720 Senliğinde, yalancı kale savaşı (Sürname-i Vehbi).



Kabil, kardeşi Habıl'ı öldürüyor (Falname).

## TAHT GİBİ ÖNEMLİ BİR GANİMET

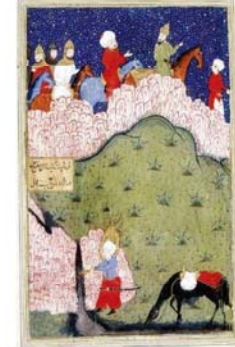
"SAFAVİ-Osmanlı Savaşı'nın ganimeti olarak Şah İsmail'in tahtı Topkapı Sarayı'nda sergileniyor. O da bir Türk padişahı. Onun da gelenekleri var. Taht ile birlik geliyor cepheye, kaybedenin değerli eşyaları alınıyor ya da geri çekilirken bırakılıyor. Kitaplar, minyatürler de öyle. İran, o dönemde en az Osmanlı kadar ileri bir medeniyet. Çok sayıda ünlü İranlı sanatçı daha sonra Osmanlı baskentine gelmiş."



Lala Mustafa Paşa, Doğu Seferi'nde (Nusretname).

## BİR TESELLİ İKRAMİYESİ SAYILABİLİR

SABRİ Koz, asil uzmanlık alanı Türk Tiyatro Tarihi, özel ilgi alanlarından biriyse minyatür olan Prof. Metin And'ın ikinci kitabına ilişkin ise şunları söylüyor: "Adı *Çarşı Ressamları* olacak. Metin Hoca ikinci kitabı bir miktar yazmıştı, ayrıca 15 kadar makale, resim ve diyalari var. Osmanlı İmparatorluğu'na gelen yabancılarla album yapan ressamlar üzerine bir çalışma. Bir uzman öğretim üyesinin inceleme yazısı da olacak. *Çarşı Ressamları*, teselli ikramiyesi gibi."



Hızır'ın altın tasını yaşam suyuyla doldurması gibi İslam Tarihi'ne ilişkin çok sayıda olay, minyatürlere konu edilmişti.

Osmanlı İmparatorluğu'nda minyatür o kadar önemliydi ki direkt saraya ve sultana bağlı bir sanat dalıydı. Yerli ve yabancı kaynakları tarayarak *Osmanlı Tasvir Sanatları 1: Minyatür*'ü yazan Prof. Dr. Metin And, bir saray sanatı olarak minyatürün gerçeklerden kopuk değil kişiler, şehirler ve gündelik hayat bakımından gerçekçi bir uygulama olduğunu ortaya koymuştu. Minyatürlerdeki